

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

*МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ*

**«РОЛЬ МИТЦЯ І ТРАДИЦІЙНИХ ІНСТИТУТІВ
МИСТЕЦТВА ЗА УМОВ ВСЕЗРОСТАЮЧОГО
ВПЛИВУ КУЛЬТУРНИХ ІНДУСТРІЙ»**

КИЇВ
Видавничий центр КНУКіМ
2009

Роль митця і традиційних інститутів мистецтва за умов всезростаючого впливу культурних індустрій : Зб. матеріалів Всеукр. наук.-теоретич. конф., Київ, 23–24 грудня 2009 р. – К. : Видавн. центр „КНУКіМ”, 2009. – 315 с.

Збірник укладено на основі матеріалів Всеукраїнської науково-теоретичної конференції.

До збірника увійшли статті та тези доповідей, в яких, відповідно до заявлених секцій, розглядаються такі проблеми: «Інноваційні тенденції в галузі художньої культури: нові технології і традиційні методи творчості», «Актуальні проблеми музичного мистецтва: живий звук і фонограма, живі концерти і поширення дисків», «Актуальні проблеми театрального мистецтва: конкуренція з кіно, відео та телебаченням», «Національне мистецтво в умовах культурної глобалізації», «Особистість митця в умовах колективної творчості (театр, кіно, телебачення, обряди)».

Розраховано на фахівців з культурології, мистецтвознавства, бібліотекознавства, дизайну, видавничої справи; адресовано викладачам вищих навчальних закладів, аспірантам, магістрам та студентам.

Редакційна колегія:

Поплавський М.М., доктор педагогічних наук, професор, ректор; Безклубенко С.Д., доктор філософських наук, професор, проректор з наукової роботи; Абизов В.А., доктор архітектури, професор; Бойко Л.П., кандидат педагогічних наук, професор, начальник відділу аспірантури та докторантури.

Редактори: Євдокименко Г.М.
Тишкевич К.І.

Коректура: Білякова-Бельська А.О.
Капралова Т.С.
Пухка С.М.

Комп'ютерна верстка Піголенко Н.М.

70-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ.....	98
<i>Кротова Т.Ф.</i> КОМПЛЕКС УКРАЇНСЬКОГО ТРАДИЦІЙНОГО ВБРАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ТВОРЧОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ДИЗАЙНУ	100
<i>Кулаковська І.М.</i> ПАМ'ЯТКИ МИСТЕЦТВА В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ.....	102
<i>Кушнар'єв В.В.</i> СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР РЕКЛАМНИХ КОМУНІКАЦІЙ У ТУРИЗМІ	105
<i>Лосенко В.М.</i> ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	108
<i>Лучанська В.В.</i> ЕКОЛОГІЧНА МОРАЛЬ І КУЛЬТУРА: ОСОБИСТОСТІ ФОРМУВАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	110
<i>Любанська О.В.</i> ЛІТЕРАТУРНІ «СУБОТИ» – ПЕРШІ ПОЕТИЧНІ ШКОЛИ МОЛОДІ ЧЕРНІГІВЩИНИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	112
<i>Мамбетов С.Н.</i> ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ТЕЛЕВИДЕНИЯ В АР КРЫМ	115
<i>Матвеїчева Ю.О.</i> РОСІЙСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ОБ'ЄКТ РЕГІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ ДОНЕЧЧИНИ	119
<i>Матвійчук О.Є.</i> ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ЯК ЕЛЕМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ	121
<i>Медвідь Т. А.</i> ТАНЦЮВАЛЬНА КУЛЬТУРА ТАТАР В УКРАЇНІ	125
<i>Мерлянова О. А.</i> СПЕЦИФІКА РОБОТИ НАД РЕПЕРТУАРОМ У ДИТЯЧИХ ХОРЕОГРАФІЧНИХ КОЛЕКТИВАХ	128
<i>Мироненко Л.О.</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ФЕШН БРЕНДУ В УКРАЇНІ .	130
<i>Мозирко М.О.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ПАМ'ЯТКООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ВАГОМИЙ ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ НАЦІЇ.....	132

Кротова Т.Ф.

*кандидат педагогічних наук, доцент
Київського національного університету культури і мистецтв*

КОМПЛЕКС УКРАЇНСЬКОГО ТРАДИЦІЙНОГО ВБРАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ТВОРЧОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ДИЗАЙНУ

Взаємообмін культурними цінностями між країнами в історії мистецтва відбувався ще з стародавніх часів. Внаслідок цього з'являлися нові явища, стилі, напрями, це також сприяло зближенню народів, налагодженню культурних та економічних зв'язків. Поширення культурних взаємовпливів, відкритість кордонів, доступність інформаційних технологій сприяють розширенню культурного спілкування та дають змогу констатувати поширення процесу глобалізації у сучасній культурі. Але водночас, активне спілкування та надмірне запозичення мистецьких традицій може обернутися втратою художньої самобутності.

Під терміном «культурна глобалізація» нині розуміється активізація культурних взаємозв'язків у світі, інтеграція культур, що призводить до виникнення глобальної масової культури. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають проблеми культурної сумісності, зневажливого ставлення до культур окремих народів та їх способу життя. Вихід з цього становища може бути один – діалог між культурами на основі усвідомлення необхідності збереження загальносвітової багатокультурності (В. Козлітін). У цьому контексті збереження культурної своєрідності у сучасному суспільстві стало оцінюватися як найвище досягнення цивілізації.

На думку багатьох дослідників та істориків сучасності, глобалізація та її наслідки ставлять під сумнів такі традиційні поняття, як «національна ідентичність», «національна свідомість», «національні цінності». Проблеми «національного» завжди цікавили дослідників художньої творчості, які піднімають питання національного стилю в мистецтві та дизайні (Т. Кара-Васильєва, О. Косміна, М. Селівачов, З. Тканко, О. Федіна, О.Шевнюк). Дизайн одягу сьогодні є активною формою комунікації, що відтворює розвиток суспільства, але дедалі гостріше постає питання відтворення сучасної системи цінностей через почуття приналежності до національного етнокультурного середовища.

Протягом багатьох років одяг, зокрема традиційний український, визначено вченими як складову матеріальної та духовної культури. Такими дослідниками як К. Матвейко, М. Білан, Г. Стельмашук, З. Васіна, Т. Ніколаєва, виділені певні типи, види і форми одягу, надано певне історико-культурне пояснення їх побутуванню, проаналізовано конструктивно-технічні засоби створення об'ємно-просторових форм одягу, а також орнаментально-колеристичні особливості його художнього оформлення. У працях дослідників також здійснений аналіз специфіки та етнокультурної спорідненості українського одягу з одягом інших народів у питаннях походження тих чи інших форм або елементів одягу, виявляються причини, що викликали або зупинили побутування цих форм. Таким чином, стає зрозумілою історична обумовленість регіональних та локальних особливостей українського вбрання в усьому розмаїтті його комплексів і складових. У

цілому, український костюм можна назвати цілою скарбницею духовної культури народу, що властивими їй специфічними способами відбиває національний характер (Т. Ніколаєва).

Наявність досконалої художньої образності в комплексах традиційного вбрання, що дозволяє вважати їх протодизайнерськими зразками, ставить перед дизайнером завдання вивчення тих специфічних особливостей комплексів народного строю, які максимально наближені до сучасних тенденцій у дизайні одягу. Традиційному українському вбранню властиві яскраві особливості, що є характерними певній місцевості, певному регіону. Разом з тим типологія та класифікація українського традиційного вбрання дає змогу виділити спільні характерні риси комплексів регіональних українських строїв. Перш за все, спільним для всієї України є принцип комплексності вбрання, що формувався упродовж століть і складався з багатьох окремих компонентів, що поєднувалися в одному завершеному та гармонійному образі. Комплекс, національний стрій є вершиною розвитку та формування українського традиційного вбрання, і водночас апофеозом етнічної, генетичної єдності українського народу (К. Матейко). Комплекс вбрання має внутрішню структурну єдність, що утворюється за принципом послідовно-пошарового накладання складових костюма. Кожен із цих шарів має власні характеристики і визначене незмінне місце. За структурною логікою одяг поділяється на натільний, плечовий, поясний, верхній, головні убори, трикраси, взуття та доповнення.

Крім цього, ці загальні риси виявляються в таких елементах, як довга полотняна сорочка, яка є основою українського традиційного строю, що за матеріалом і кроєм у найдавніші часи була однаковою у жінок та чоловіків, а також незшите жіноче поясне вбрання – запаска, обгортка, перехідне до зшивного – плахта, головні убори – жіноча намітка та чоловіча шапка. В цілому, образ автентичного святкового ансамблю українського костюма – це ідеалізовані образи жінки і чоловіка, що відповідають етичним і естетичним нормам народного світогляду (О. Федіна).

Характерною рисою традиційного українського вбрання є його декоративність, що досягається мистецтвом вишивки, орнаментальної нашивки і відбиває розвиток ремесел, високу культуру виробництва матеріалів для одягу, створення різноманітних його форм.

Отже, народне мистецтво, зокрема традиційне вбрання, є одним з найцінніших джерел створенні нових форм, композиційних рішень, колористично-декоративних засобів сучасного одягу. Такі складові, як матеріали, крій, техніка виконання, оздоблення, колористика, методи поєднання складових костюма у комплекси, розкривають доцільні напрями використання найкращих національних традицій у сучасному дизайні одягу.